

Projekt Pospolu

Poruchy elektronických zařízení

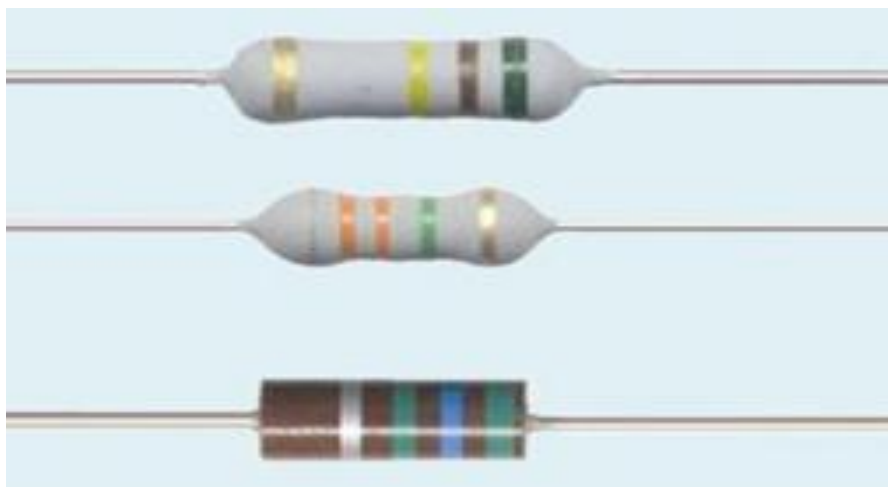
Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Ing. Jiří Ulrych.

- **Funkční jednotka** je určený celek v rámci celého systému.
- **Provozeroschopnost systému** je stav systému, kdy systém vykonává všechny funkce v plném rozsahu podle technické dokumentace. Zároveň jsou dodrženy bezpečnostní předpisy.
- **Funkčnost systému** je schopnost vykonávat činnost podle technické dokumentace. Systém ale nemusí být provozuschopný, protože nejsou dodrženy bezpečnostní předpisy.
- **Příklad:** Poškozená izolace u funkční jednotky. Systém je stále funkční, ale z důvodu bezpečnosti obsluhy není provozuschopný.

- **Technický stav** objektu je zjištění vlastností systému v konkrétním časovém intervalu.
- **Diagnóza** je vyhodnocení stavu systému v daném čase.
- **Diagnostika** je soubor metod a prostředků pro správné určení diagnózy.
- **Prognóza** je předvídání stavu systému na základě předchozích zkušeností a statistických dat.

- **Geneze** se zabývá vývojem technického stavu systému v minulosti.
- Zaměřuje se především na mechanismus vzniku poruch v minulosti a způsoby jejich odstranění.
- Geneze má velký význam pro snížení poruchovosti systémů.
- **Testování** znamená ověření správné činnosti zařízení.
- **Porucha** je stav objektu, kdy není schopen plnit svoji funkci. Za poruchu považujeme i odchylky předpokládaných parametrů obvodu.

- Přerušením rezistoru dojde k přerušení celého obvodu.
- Při silném tepelném namáhání může rezistor měnit svoji hodnotu.
- Rezistor není vhodně navržen a i při krátkodobém přetížení může dojít ke zničení.

- Průraz dielektrika kondenzátoru, který je způsoben přivedením většího než jmenovitého napětí.
- Snížení hodnoty kapacity, které může být způsobeno změnou kvality dielektrika.
- Teplotní zátěž součástky, která způsobí kolísání hodnot kapacity.

- Přerušení vodiče cívky po nadměrném proudovém zatížení.
- Zásadní pokles indukčnosti při náhlém zahřátí jádra.
Při Curierově teplotě jádro cívky ztrácí feromagnetické vlastnosti.
- Pokles indukčnosti z důvodu rozptylových toků.
- Změna indukčnosti vlastní cívky, která je způsobena elektromagnetickou indukcí z jiných zdrojů.

- Dioda patří mezi aktivní prvky v obvodu.
- Součástka má schopnost propouštět elektrický proud jen v jedné polaritě – hovoříme o usměrnění.

Definice poruch diody:

- přerušení
- vratný průraz diody (lavinový, Zenerův)
- nevratný tepelný průraz

Základní typy tranzistorů:

Bipolární tranzistor je řízen proudem tekoucím do báze.

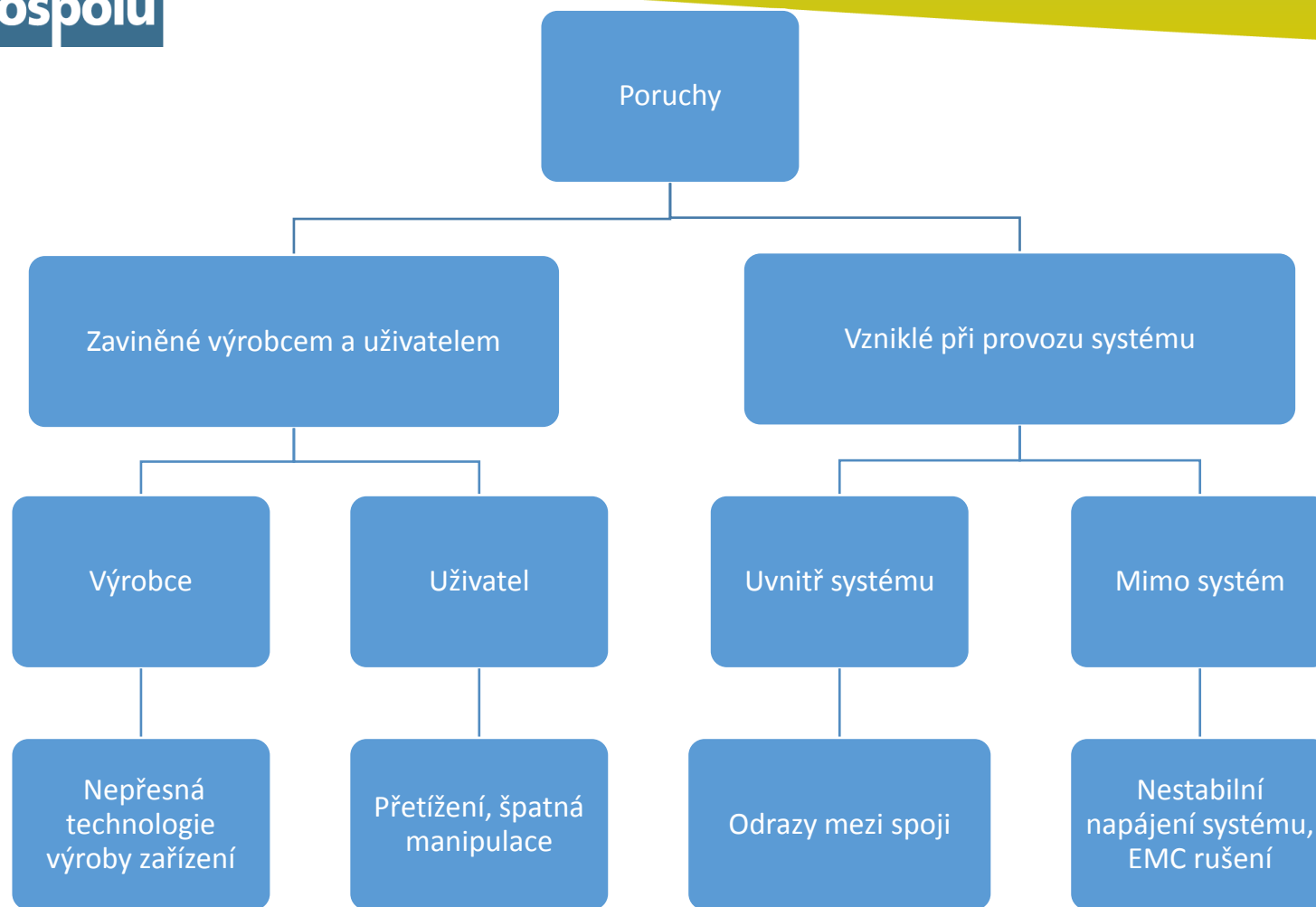
Časté poruchy:

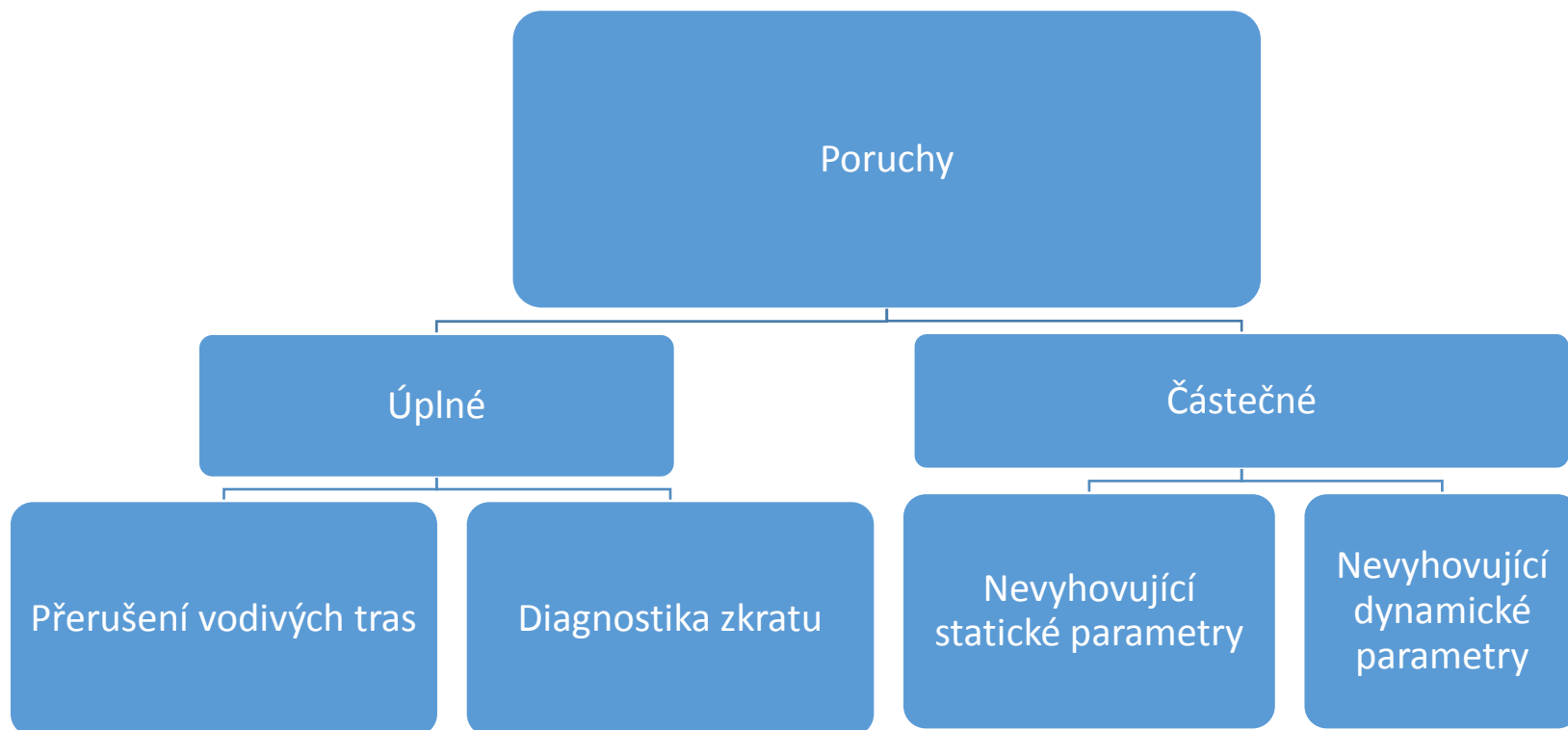
- zkrat mezi bází a emitorem
- zkrat mezi kolektorem a emitorem
- rozpojení v obvodu tranzistoru

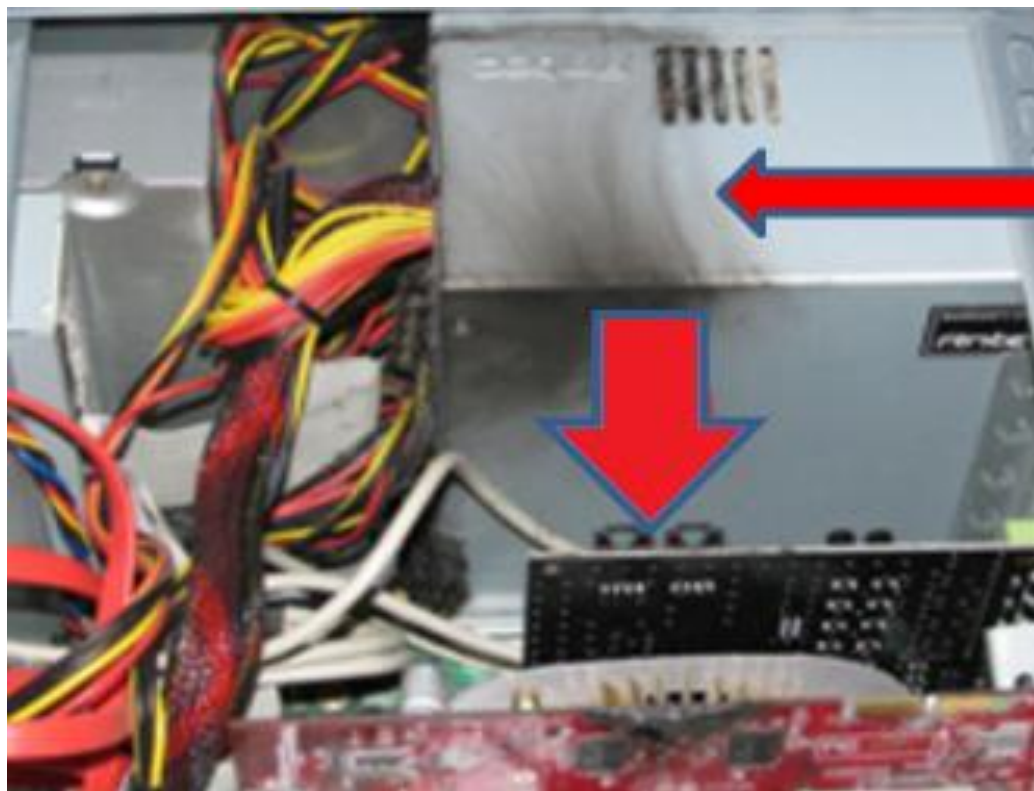

Unipolární tranzistor je řízen napětím na řídící elektrodě.

- častou závadou je průraz mezi hradlem a kanálem

Destrukce zdroje počítače způsobená přetíženým spínacích tranzistorů. Zároveň je poškozena i deska plošných spojů.

Ukázka nebezpečných kabelů LS-15. Níže uvedená tisková zpráva.

HP stahuje vadné kabely k notebookům, hrozí vyhoření

29. 8. 2014 | no-X | Novinky, Ostatní, Mobilní

Pokud jste v posledních čtyřech letech kupovali notebook HP či Compaq nebo jen náhradní zdroj s kabelem, pak zbystřete. Mohl se k vám dostat jeden z milionů vadných kabelů...

- **Náhlá porucha** se projeví změnou jednoho či více parametrů systému. Předchází ji zpravidla změna vlastností objektu. Tyto změny je možné detekovat vhodnými diagnostickými metodami.
- **Postupná porucha** se projevuje pomalou změnou parametrů systému. Velký vliv má stárnutí součástek a jejich opotřebení. Životnost systému a odhad četnosti postupných poruch se dá předvídat pomocí teorie spolehlivosti.

Preventivní údržba

Kontrolu zařízení provádíme ještě před výskytem poruchy.
Předcházíme selhání systému během poruchy.

Prediktivní údržba

Tato metoda využívá systém preventivního testování pomocí diagnostických metod.

Oprava po poruše

Oprava po poruše je způsob řešení problému až po selhání funkce systému.

Preventivní údržba

Tato metoda předchází náhlým výpadkům systému a je možné zavádět preventivní opatření. Je však velice nákladná.

Prediktivní údržba

Snižuje náklady na náhradní díly. Je však nutné investovat do diagnostických metod a přístrojů. Nedílnou součástí je investice do vzdělání technického personálu.

Oprava po poruše

Využije celou funkční dobu zařízení bez dalších investic za cenu rizika náhlé havárie.

Úkol č. 1: Popiš základní podmínku provozuschopnosti systému.

Úkol č. 2: Jaký je rozdíl mezi preventivní a prediktivní údržbou?

Úkol č. 3: Jak se projevuje postupná porucha?

Úkol č. 4: Popiš průběh částečné poruchy na elektronických zařízeních.

Úkol č. 5: Jaké jsou nejčastější poruchy na tranzistorech?

Úkol č. 6: Jaký je rozdíl mezi diagnózou a diagnostikou?